

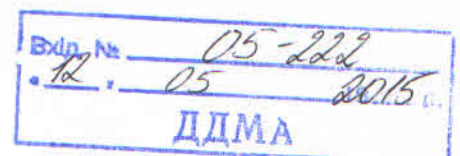
ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу
Бондаренко Оксани Вікторівни на тему:
«Механізм фінансового планування суб'єктів малого підприємництва»,
яку подано на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми, мета і задачі дослідження.

У сучасних умовах економічного розвитку України найважливішим завданням суб'єктів малого підприємництва (СМП) є розробка і реалізація їх фінансової політики як передумови протидії негативним діям зовнішнього середовища. Вони потребують упровадження принципів стратегічного управління розвитком фінансової діяльності СМП, основою якого є розробка і прийняття стратегічних фінансових рішень. Цей процес є складним, потребує високого рівня кваліфікації фінансових менеджерів і має спиратись на відповідний науковий базис. В основі стратегічного фінансового планування лежить прогнозування фінансової діяльності та розробка фінансової стратегії. Формування фінансових планів має враховувати нові реалії динаміки факторів фінансового середовища, а їх реалізація – забезпечувати швидку адаптацію СМП до можливих змін цього середовища на всіх етапах стратегічного періоду. Це визначає своєчасність дисертаційної роботи Бондаренко О. В., яку присвячено обґрунтуванню концептуальних засад удосконалення механізму фінансового планування СМП на принципах єдності фінансового прогнозування та планування, адаптивності, координації фінансової стратегії і тактики.

Дисертант вибрав актуальну наукову нішу і провів оригінальне дослідження механізму фінансового планування СМП у сучасних умовах.

Здобувач коректно визначив об'єкт, предмет дослідження, сформулював перелік задач, розв'язання яких забезпечує досягнення мети, та обрати адекватні методи дослідження.

Актуальність дисертації також підтверджується її зв'язком з планом науково-дослідних робіт Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за держбюджетними темами: «Фінансовий механізм державного управління економікою України» (номер держреєстрації 0104U008798, 2011-2014 рр.), у межах якої автором запропоновано напрями підвищення ефективності управління фінансами малих підприємницьких структур на основі використання інструментарію оперативно-адаптивного фінансового планування; «Методологія і організація обліку, оподаткування, аналізу та аудиту на підприємствах (установах, організаціях) в умовах інтеграції України в ЄС» (номер держреєстрації 0107U007791, 2007-2012 рр.), у рамках якої розроблено методичні підходи до визначення центрів фінансової відповідальності СМП, що дозволило врахувати резерви підвищення економічної ефективності у фінансовому плануванні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Дисертація Бондаренко О. В. містить теоретичні, аналітичні та практичні дослідження процесів фінансового планування суб'єктів малого підприємництва. Методологія і методи дослідження ґрунтуються на фундаментальних положеннях сучасних економічних теорій (інституціональної, соціалізації фінансів, балансознавства, теорії прийняття рішень, концепцій фінансового планування), наукових працях вітчизняних і зарубіжних авторів із питань фінансового планування СМП.

Наукові положення, висновки і практичні рекомендації дисертації є достатньо обґрунтованими та достовірними. У дисертації для досягнення поставленої мети використані сучасні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, серед яких слід відзначити такі: системний підхід; діалектичний

метод; економічний аналіз; вибірки; структурний і кореляційно-регресійний аналіз; трендові моделі; збалансована система показників.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

У дисертації обґрунтовано необхідність для СМП фінансового планування, визначено суттєвість впливу ефективності функціонування його механізму на якість управління фінансами, а також загальні показники діяльності та довго- і короткострокові перспективи розвитку малого підприємства.

Здобувачем надано авторське трактування дефініції та складових механізму фінансового планування СМП, визначено місце і роль фінансового планування як складової фінансового управління СМП з урахуванням соціалізації фінансів (стор. 12-16, 21-31). Доведено, що сучасною формою управління фінансами малих підприємств має стати фінансове управління антикризового характеру, орієнтоване на подолання дисонансу між значними кількісними і недостатніми якісними показниками розвитку малого підприємництва (стор. 17-20).

З позицій процесного підходу обґрунтовано послідовність етапів фінансового планування, паралельним напрямом планової роботи малого підприємства визначено розробку соціального бізнес-плану, що дозволить не тільки зміцнити його фінансові позиції, але і підвищити рівень соціальної відповідальності (стор. 33-48).

Основними напрямками концепції вдосконалення фінансового планування СМП визначено: інформаційне забезпечення, оцінку якості фінансового планування з позицій статичного і динамічного підходів. Концепцію апробовано на матеріалах СМП, які всебічно презентують мале підприємництво за організаційними формами, видами й обсягами економічної діяльності (стор. 51-71).

Узагальнено макроекономічні, галузеві та індивідуальні ризики функціонування СМП, які впливають на процес фінансового планування і мають бути враховані при обґрунтуванні їх фінансової стратегії (стор. 90-96).

Робота є трудомісткою і глибоко аналітичною, оскільки досліджено діяльність і фінансові показники 25 підприємств за тривалий проміжок часу, залежно від дати початку їх функціонування, розпочинаючи з 2007 р. На їх матеріалах досліджено можливості статичного і динамічного підходів до фінансового планування, що дозволило визначити загальні та специфічні галузеві ознаки складу, структури і динаміки активів, пасивів, фінансових результатів (стор. 96-153). Встановлено індикатори, які демонструють недоліки фінансового планування (або його відсутність), пов'язані з нераціональними вартісними та структурно-динамічними змінами.

У дисертації запропоновано напрями вдосконалення форм фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва шляхом додавання розрахункових статей і показників, які відображають диференційні особливості їх бізнес-процесів, підвищують інформаційну ємність фінансової звітності, а також її придатність для поглибленого аналізу фінансового стану, фінансового прогнозування і планування (стор. 82-93). Розроблено рекомендації, які усувають недоліки балансу як інформаційного джерела для фінансового аналізу, пов'язані з моментним і ретроспективним характером його показників (стор. 156-175).

Здобувачем обґрунтовано адаптивний підхід до фінансового планування СМП на основі врахування етапів їх життєвого циклу. З урахуванням переважної концентрації досліджуваної сукупності підприємств на етапах зростання і зрілості обґрунтовано відповідний їм набір індикаторів, пов'язаних з активним і пасивним підходами до фінансового планування (стор. 176-190).

Автор вдало адаптував положення підходу збалансованих показників до узгодження стратегічних і тактичних фінансових планів. Матриця фінансових стратегій дозволяє визначити ймовірність потрапляння показників діяльності СМП у кожний стан ступеня збалансованості системи, що дозволяє обрати стратегічні й тактичні загальні та часткові пріоритети його розвитку (стор. 190-203).

Практична цінність, апробація результатів дисертаційної роботи.

Розробки дисертаційної роботи мають практичну цінність, впроваджені в практику діяльності державних органів податкового контролю, суб'єктів малого підприємництва, аудиторських фірм, використовуються у навчальному процесі. Основні положення і результати дисертації обговорені на 14 наукових конференціях різних рівнів.

Результати дослідження знайшли достатнє відображення у відкритому друці. За результатами дослідження опубліковано 25 наукових робіт, із них 9 – у провідних фахових виданнях з економіки (у тому числі одна стаття – у виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази).

Структура, стиль викладу та мова дисертаційної роботи.

Структурна побудова дисертаційної роботи Бондаренко О. В. «Механізм фінансового планування суб'єктів малого підприємництва» відповідає кваліфікаційним ознакам щодо подачі матеріалу досліджень, є послідовною та пов'язаною єдиною цільовою спрямованістю, має логічну побудову.

Зміст і структура дисертації відповідає вимогам до кандидатських дисертацій. Дисертацію написано грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу – науковий.

Дискусійні положення та зауваження.

Не применшуючи загальних позитивних якостей усієї роботи, необхідно зробити ряд зауважень:

1. На рис. 1.4 наведено схему фінансового механізму суб'єктів малого підприємництва (стор. 49). Серед фінансових методів вказано фінансове планування і прогнозування. На рис. 1.2 у структурі функцій фінансового управління підприємством прогнозування як самостійна функція відсутня, а проявляється у рамках функції планування (стор. 31). У другому положенні наукової новизни розділу «дістали подальшого розвитку» вказано на методичне

забезпечення фінансового прогнозування як підґрунтя фінансового планування. Тож потребує уточнення погляд автор на співвідношення категорій «фінансове прогнозування» і «фінансове планування».

2. На стор. 70 формулою (1.1) представлено статико-динамічну конструкцію балансу. Доцільно було би користати її під час оцінки практики і якості фінансового планування суб'єктів малого підприємництва з позицій статичного і динамічного підходу.

3. У положеннях наукової новизни (пункт 3) зазначено, що удосконалено методичний підхід до формування аналітичної фінансової звітності СМП (стор. 8), а також, що джерелом вихідних даних слугувала аналітична фінансова звітність досліджуваних підприємств (стор. 93). Активно використовуючи термін «аналітична фінансова звітність», автор не надає її дефініції.

4. Параграф 2.2 «Практика фінансового планування суб'єктів малого підприємництва: статичний підхід» побудовано на основі середніх показників активів і пасивів балансу. Потребує уточнення, який тип середньої був використаний – середня арифметична чи середня хронологічна? Наукова новизна (другий пункт розділу «дістали подальшого розвитку») орієнтована на використання середніх хронологічних величин.

5. Результати аналізу, проведеного у п. 2.2, завершилися формуванням виявлених закономірностей, які наочно формалізовані матрицею галузевих особливостей підприємств, які мають бути враховані при розробці фінансової стратегії підприємства, за групами. На жаль, за підсумками досліджень, проведених у п. 2.3 щодо оцінки якості фінансового планування суб'єктів малого підприємництва з позицій динамічного підходу, аналогічні висновки і формалізація відсутні.

6. У третьому розділі дисертації побудовано комплекс кореляційно-регресійних моделей. Характеризуючи методи фінансового прогнозування суб'єктів малого підприємництва, автор виділяє серед каузальних методів детерміновані і стохастичні (табл. 1.2 на стор. 38). Модель (3.6) залежності коефіцієнта фінансової залежності від коефіцієнта фінансового ризику має

коефіцієнт детермінації 1,0. Погляд автора на її ідентифікацію потребує пояснень.

Однак, висловлені зауваження не знижують значущості дисертаційної роботи для науки і практики.

Відповідність дисертації спеціальності і вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Зміст дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Механізм фінансового планування суб'єктів малого підприємництва» відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – Гроші, фінанси та кредит. Положення, висновки і рекомендації, сформульовані Бондаренко О. В., є достовірними. Обсяг, новизна виконаних досліджень, результати практичного впровадження, повнота висвітлення у друці наукових положень, апробація отриманих результатів в цілому відповідають вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Дисертаційна робота представляє собою завершене дослідження, у якому розроблено теоретичні положення, методичні основи і практичні рекомендації щодо удосконалення механізму фінансового планування суб'єктів малого підприємництва. Дисертацію оформлено відповідно до встановлених вимог.

Автореферат повно та достовірно відображає основні положення дисертації. Зміст автореферату і основні положення дисертації ідентичні.

Висновок про відповідність дисертаційної роботи вимогам порядку присудження наукових ступенів та звань.

У дисертаційній роботі Бондаренко О.В. отримано науково обґрунтовані результати, представлені новими формами, методами, моделями фінансового планування, які вирішують важливу наукову задачу стабілізації фінансових результатів, зміцнення стратегічної фінансової стійкості суб'єктів малого

підприємництва в мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовища.

Дисертаційна робота на тему «Механізм фінансового планування суб'єктів малого підприємництва» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор - Оксана Вікторівна Бондаренко - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент –
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів і маркетингу
ДВНЗ «Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури»
Міністерства освіти і науки України
(м. Дніпропетровськ)

Т.Д. Косова

Підпис д.е.н., проф.. Косової Т.Д.
ЗАСВІДЧУЮ:

Вчений секретар ДВНЗ ПДАБА

В.Д. Щеглова